

Dinsdag 5 februari 2019

TivoliVredenburg - Hertz - 20.00 uur

HOLLAND BAROQUE

MEETS DOROTHEE MIELDS

Dorothee Miels, sopraan

Marco Ambrosini, nyckelharpa

Tineke Steenbrink, klavecimbel, orgel

Judith Steenbrink, viool

Filip Rekieć, viool, altviool

Lambert Colson, cornetto, blokfluit

Adam Woolf, trombone

Tomasz Pokrzywinski, cello

Michał Bąk, contrabas

Christoph Sommer, luit

Emma Huijsser, harp, blokfluit

Matteo Rabolini, slagwerk

All is fair in love and war

Antonio Bertali - Sonata à 3

Heinrich Biber - uit: Battalia à 9

Allegro

Die liederliche Gesellschaft

Presto

Die Schlacht

Andrea Falconieri - *La suave melodía & corrente*

Andrea Falconieri - *Passacaglia*

Sacred love

Hildegard von Bingen - *Karitas Antiphon*

Leonard Cohen - *Suzanne*

Love as a Duo

Béla Bartók - uit 44 duo's:

Dans om de meiboom; Lied van de verleiding

Dans uit Máramaros; Pizzicato

Georg Philipp Telemann - *Allegro assai*

Francesco Durante - *Fuga*

Béla Bartók - *Kussendans*

Love Madness

Traditional Anonymous - *Bedlam boys*

Traditional Anonymous - *Cruel mother*

Henry Purcell - *Then mad, very mad let us be*

Henry Purcell - *If Love's a Sweet Passion*

Solitude love

Henry Purcell - *Loving above himself*

Intermezzo

Giovanni Battista Buonamente - Sonata à 6

More solitude

Johann Philipp Krieger - *Einsamkeit du Qual der Herzen*

Intermezzo

Marco Ambrosini - *Fantasia-Follia*

Giovanni Priuli 1575-1626 *Canzone à 7*

A French kiss

Traditioneel - Anoniem

La Religieuse rebelle

Michel Corrette - *La Fürstenberg*

Judith Steenbrink - *Rondeau en Impro*

Charles Tessier - *Margarida*

Arrangementen Judith en Tineke Steenbrink

Het zaallicht wordt misschien gedurende het concert gedimd. Daarom zal het wellicht lastig zijn deze toelichting tijdens het concert goed te kunnen lezen. U kunt zich nú inlezen of na afloop van het concert deze tekst nog inzien.

Deze bijzondere ontmoeting leidt tot een schilderachtig muzikaal programma over de liefde in al haar verschijnningen. Te gast zijn stersopraan Dorothee Miels en de Italiaan Marco Ambrosini met zijn nyckelharpa.

Thuis in de Barok en in lovesongs

De Duitse sopraan Dorothee Miels is een toonaangevend vertolkster van zeventiende-eeuwse muziek. Zij is enorm geliefd om haar unieke stemgeluid en ontroerende interpretaties. Toen zij eerder bij Holland Baroque te gast was in *A Baroque Christmas* (2016) liet zij horen hoe natuurlijk haar muzikaliteit is. Zonder twijfel gespecialiseerd in het barokke repertoire, straalde ze evengoed in een stuk van John Rutter. Nu zal Dorothee Miels in *Suzanne* van Leonard Cohen wederom laten horen dat haar zingen niet aan genres gebonden is.

Nyckelharpa, instrument met middeleeuwse wortels

De Italiaan Marco Ambrosini bespeelt de nyckelharpa (toetsharp), een strijkinstrument met toetsen en resonantiesnaren dat vooral in de Zweedse volksmuziek gebruikt wordt. De geschiedenis van de nyckelharpa gaat terug tot de middeleeuwen. De draailier arriveerde rond de twaalfde eeuw via Oost-Europa in Zweden. Vanuit de draailier en lokale volksvedels ontstond geleidelijk aan de nyckelharpa. Rond 1900 was de populariteit van het instrument tanende, maar zestig jaar later ontstond een revival. Marco Ambrosini betreedt met zijn instrument alle mogelijke podia in Europa en daarbuiten. Daarmee presenteert hij de nyckelharpa aan een breed publiek en is hij een ware ambassadeur voor zijn instrument.

We duiken nog even in de technische kant van het instrument. Er zijn drie soorten snaren:

1. de melodiestnaren: deze worden aangestreeken en verkort door middel van de toetsen in de tangentenkast.
2. de bourdonsnaren: deze worden aangestreeken maar kunnen vrij, onverkort trillen.
3. de resonantiesnaren: deze worden niet aangestreeken maar trillen mee met de andere snaren door overeenkomsten in hun frequentie.

Dit soort snaren vinden we ook terug bij de viola d'amore en de Noorse Hardanger-viool. Rond 1600 werden resonantiesnaren toegevoegd. Vroegere instrumenten zijn diatonisch, de moderne nyckelharpa is chromatisch. Een oeroud instrument dus, dat voortkomt uit een tijd waar volksmuziek nog niet gelabeld was, maar gewoon de muziek was, waar in de kroeg op gedanst, gelachen en gehuild op kon worden.

Marco Ambrosini is naast magiër op de nyckelharpa ook een groot improvisator en een vis in het water in barokmuziek. Deze veelzijdige musicus met zijn vederlichte toon en schilderachtige improvisaties is de uitgelezen muzikale danspartner van de betoverende sopraan Dorothee Miels.

Liefde van Plato tot Leonard Cohen

Opera, schunnig liedje, mis of motet; liefde voert steeds de boventoon. Door de eeuwen heen is de liefde een onuitputtelijke muzikale inspiratiebron, of het nu in kapellen, kroegen of kastelen gespeeld werd. Griekse filosofen zoals Plato en Socrates schreven al over verschillende verschijningsvormen van liefde. De liefde tussen ouders en kind, liefde tussen partners, vriendschappen, eigen liefde en universele liefde. Vanuit dat gegeven is Holland Baroque de bibliotheken ingedoken, wat een schat aan repertoire opleverde. *Karitas* (vriendschap) volgens Hildegard van Bingen, *Madsongs* (waanzin) volgens Purcell, *All is fair in Love and War* (Shakespeare) volgens Biber en Bertali,

Einsamkeit volgens Krieger. Het programma bevat veel minder bekend repertoire, met soms een uitstapje naar nóg vroegere muziek en ook een tijdloos popnummer van Cohen. De liefde wordt in al haar vormen bezongen.

Signatuurtaart met muzikale noten

Dit programma is een bloemlezing uit het omvangrijke repertoire van de Gouden Eeuw. Het is haast onmogelijk om een keuze te maken: er is zoveel moois. We hebben als meesterbakkers met de beste ingrediënten een signatuurtaart gebakken. De instrumenten van onze gasten en Holland Baroque zelf waren als kandijnsuiker, kaneel, gember en andere specerijen. Zo ontstond de taart vanzelf. Een cornetto (zink) hóórt bij de klank van de zeventiende eeuw. En zonder een trombone kan de cornetto niet gloriëren. Een melodie-instrument is ook niets waard zonder een rijke basso-continuo-bezetting: klavecimbel, orgel, luit, harp, cello, contrabas en zelfs percussie voorziet Holland Baroque van alle mogelijke kleuren. Zo ontstond via de gekozen instrumenten en thematiek dit programma. En soms stap je dan iets buiten de zelf gekozen kaders. Af en toe schrijven we zelf een eigen stuk en spelen we *Suzanne* van Leonard Cohen omdat we een zeventiende-eeuwse melancholiek horen die passend is in dit programma. Of lenen we een bestaand thema van een andere componist en verstoppen het in een middenstem van een ander stuk. In de Barok was het niet anders.

All is fair in love and war

...is een bekend citaat van Shakespeare, maar in werkelijkheid een nog veel ouder Engels gezegde: in liefde en oorlog is alles geoorloofd. Bertali en Biber beelden dit muzikaal uit met stoere trommels en soldaten die door elkaar heen oorlogsliedjes roepen om moed voor de strijd te verzamelen. In Oost-Europese bronnen vind je dit vaak onder de noemer Werbungsmuziek: muziek om soldaten op te roepen om zich bij het leger aan te melden. Biber schrijft ook muziek voor de gewonde musketier, maar wij laten dit keer Falconieri's licht schijnen over de te likken wonden na de strijd.

Sacred love

Karitas is de Latijnse vertaling van het Oud-Griekse *Agape*, een van de verschijningsvormen van de liefde. Barmhartigheid, liefdadigheid; er zijn vele vertalingen mogelijk. In *Karitas* van Hildegard van Bingen wordt de overvloeiende liefde van God beschreven. Muziek was het eerste communicatiemiddel met God voor Hildegard van Bingen: 'Sterker dan bidden', volgens Hildegard. Zij beschrijft muziek als het herbeleven van de vreugde van het paradijs. Muziek is het paradijs, of de hemel?

Love as a Duo

We brengen het spel van de liefde terug naar het duet. Dan kunnen de duo's van Béla Bartók niet ontbreken. Ook Telemann schreef juweeltjes van duo's waar het spel van elkaar versterken, elkaar achterna lopen en elkaar beconcurreren altijd afwisselend gespeeld wordt.

Songs of Madness

Toen de zeventiende eeuw nieuwe horizons in de geneeskunde opende, werden in muziek personages afgebeeld die leden aan geestesziekten. In een *mad song* bootst de vertolker een persoon na die boos is of waanzin veinst. De wetenschappelijke vooruitgang was voorbehouden aan wetenschappers die in universitaire enclaves werkten. De theaterbezoekers konden toen een weerspiegeling hiervan op het toneel ervaren, want de retoriek voerde hoogtij. Het thema waanzin was van essentieel belang in zeventiende-eeuwse toneelstukken. Uiteindelijk moet dit thema in muziek beschouwd worden als context die dient om barokke retorische doeleinden te dienen, waarbij de vele verschijningsvormen van liefde weer aan de orde komen. Ook deze verschillende gedaantes van de liefde dienden een retorisch doel: het uitdrukken van een scala aan emoties.

Wanhoop, eenzaamheid, euforie en overmoed

Deze vormen van de liefde hoort u terug in dit programma. De liefde in al haar dimensies. Wanhoop, eenzaamheid, euforie en stoere overmoed. Tot uitvoering gebracht met het barokke repertoire in al zijn facetten. Wordt het thema liefde keer op keer gebruikt om de expressieve schoonheid van muziek te etaleren: het paradijs volgens Hildegard van Bingen? Of wordt muziek hemels mooi omdat de liefde er zijn grote rol speelt? Wij zullen ons dit blijven afvragen, zo lang als de liefde blijft bestaan.

Judith Steenbrink & artistiek team Holland Baroque

Dorothee Miels geldt als een van de toonaangevende vertolkers van zeventiende- en achttiende-eeuwse muziek, maar voert ook graag hedendaagse werken uit. De Duitse sopraan treedt regelmatig op met onder meer Collegium Vocale Gent, Bach Collegium Japan, De Nederlandse Bachvereniging en Klangforum Wien, onder leiding van dirigenten als Ivor Bolton, Hans-Christoph Rademann en Christoph Spering. Als kamermusicus werkt Dorothee Miels graag samen met Lee Santana (luit), Hille Perl (viola da gamba) en fluitist Stefan Temmingh. Sinds het seizoen 2016/17 is zij zangdocente aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Dorothee Miels keert na ruim tien jaar terug bij het Koninklijk Concertgebouworkest. In april 2004 soleerde zij onder leiding van Philippe Herreweghe in Bachs Matthäus-Passion.

Marco Ambrosini studeerde viool en compositie aan het Muziek Instituut Giovanni Battista Pergolesi in Ancona, en aan het Conservatorium Gioachino Rossini in Pesaro. Ambrosini debuteerde als solist en nyckelharpa-speler in het theater 'Alla Scala' in Milaan en speelt sindsdien met verschillende ensembles voor oude en hedendaagse muziek. Zijn wereldwijde uitvoeringen omvatten meer dan 150 cd's, televisieopnames als componist, solist. Marco Ambrosini is voor het eerst bij Holland Baroque te gast.

Holland Baroque

De wereld van barokmuziek is een goudmijn voor componisten, avant-gardisten, avonturiers en realisten. In deze weelde beweegt Holland Baroque. Holland Baroque verenigt Telemann met Chinese klanken van Wu Wei, verbindt Reinbert de Leeuw met Bach en laat horen hoe slagwerkers de hartslag van de Barok bepalen. Een rode draad door de programmering is de samenwerking met andere solisten en ensembles, waarmee Holland Baroque precies dát kan doen waarvoor het op handen wordt gedragen: laten horen dat oude tradities nieuwe verhalen kunnen voortbrengen. Het ensemble is het trefpunt voor nieuwsgierige muzikliefhebbers. Succesvolle ontmoetingen had Holland Baroque met eigenzinnige musici als Leszek Mozdzer, Eric Vloeimans, Lars Ulrik Mortensen, met gezelschappen waaronder Nederlands Kamerkoor, Cappella Amsterdam, Gesualdo Consort, Orkater en vele anderen. Het resultaat van die ontmoetingen verwoordde *De Stentor* als volgt: 'De instrumenten en de uiteenlopende stijlen contrasteren naar de vorm, maar versterken elkaar naar inhoud. Zó wordt iets nieuws geboren. Dit alles vanuit traditie, vernieuwing, verrassing en een vleugje entertainment.' Barok is nu.

Liedteksten

Hildegard von Bingen - *Karitas Antiphon*

*Karitas habundat in comnia
atque amantissima in omnia
quia summo regi osculum pacis dedit
E u o u a e (seculorum amen)*

James MacMillan - *Ave Maris Stella*

*Ave maris stella,
Dei Mater alma,
atque semper Virgo,
felix caeli porta.*

*Sumens illud Ave
Gabrielis ore,
funda nos in pace,
mutans Hevae nomen.*

*Solve vincula reis,
profer lumen caecis:
mala nostra pelle,
bona cuncta posce.*

*Monstra te esse matrem:
sumat per te preces,
qui pro nobis natus,
tulit esse tuus.*

*Virgo singularis,
inter omnes mitis,
nos culpis solutos,
mites fac et castos.*

*Vitam praesta puram,
iter para tutum:
ut videntes Jesum
semper collaetemur.*

*Sit laus Deo Patri,
summo Christo decus,
Spiritus Sancto,
tribus honor unus.*

Amen

Wees gegroet, sterre der zee
gezegende Moeder Gods
en altijd maagd gebleven
gelukkige poort des hemels.

Door dit Ave aan te nemen
dat Gabriel gesproken heeft
veranker ons in vrede
door te veranderen de herinnering aan Eva's naam.

Maak een eind aan de kluisters
Brenghet licht tevoorschijn bij de blinden
drijf ons kwaad uit
en eis het goede.

Toon ons onze moeder te zijn
neem de aan U gerichte gebeden aan
U, die voor ons uw kind
hebt gedragen (gebracht)

Voortreffelijke maagd
vergeleken met alle anderen zo zachtmoedig
maak ons, vrij van schulden
zachtmoedig en rein.

Waarborg (ons) een rechtschapen leven
Wijs ons de veilige weg
zodat als we Jesus zien
we ons eeuwig verblijden.

Geloofd zij God de Vader
de hoogste eer voor Christus.
En ook aan de Heilige Geest,
de eer komt toe aan één wezen

Amen

Traditional Anonymous - Bedlam boys

*For to see Mad Tom of Bedlam
Ten thousand miles I traveled
Mad Maudlin goes on dirty toes
For to save her shoes from gravel.*

*I went down to Satan's kitchen
For to get me food one morning
And there I got souls piping hot
All on the spit a-turning*

*My staff has murdered giants
My bag a long knife carries
For to cut mince pies from children's thighs
And feed them to the fairies*

*By the Queen of Air and Darkness
I summoned am to Tourney,
Three leagues beyond the wild world's end
Me thinks it is no journey*

Traditional Anonymous - Cruel mother
(Fine Flowers in the Valley)

*She sat down below a thorn
Fine flowers in the valley,
And there she has her sweet babe borne
And green leaves they grow rarely.*

*'Smile na sae sweet, my bonnie babe,'
Fine flowers in the valley,
'And ye smile sae sweet, ye'll smile me dead,'
And the green leaves they grow rarely.*

*She's taen out her little penknife,
Fine flowers in the valley,
And twinn'd the sweet babe o'its life,
And the green leaves grow rarely.*

*She's howket a grave by the light o' the moon,
Fine flowers in the valley,
And there she's buried her sweet babe in,
And the green leaves they grow rarely.*

*As she was going to the church,
Fine flowers in the valley,
She saw a sweet babe in the porch,
And the green leaves they grow rarely.*

*'O sweet babe, and thou were mine,'
Fine flowers in the valley,
'I was cleed thee in the silk so fine,'
And the green leaves they grow rarely.*

*'O mother dear, when I was thine,'
Fine flowers in the valley,
'Ye did na prove to me sae kind,'
And the green leaves they grow rarely.*

**Henry Purcell - Then mad, very mad let us be
uit: 'Orpheus Britannicus'**

*Then Mad, very Mad let us be,
for Europe does now with our Frenzy agree;
and all things in Nature are Mad too as we.*

Henry Purcell - If Love's a Sweet Passion
Uit: 'The Fairy Queen'

*If Love's a Sweet Passion,
why does it torment?
If a Bitter, oh! tell me
whence comes my content?*

*Since I suffer with pleasure,
why should I complain,
Or grieve at my Fate,
when I know 'tis in vain?*

*Yet so pleasing the Pain is,
so soft is the Dart,
That at once it both sounds me
and tickles my Heart.*

*I press her Hand gently,
look Languishing down,
And by Passionate Silence
I make my Love known.*

*But oh! how I'm Blest
when so kind she does prove,
By some willing mistake
to discover her Love.*

*When in striving to hide,
she reveals all her Flame,
And our Eyes tell each other
what neither dares Name.*

Henry Purcell (arrangement Tineke Steenbrink)

*Poor Celadon, he sighs, and sighs in vain;
The fair Eugenia must not love,
Nor has a shepherd reason to complain
When tow'ring thoughts his ruin prove.*

*But Celadon his stars will often blame
With all the passion of the mind and tongue;
Complaining words and notes increase his fame;
The Nymph won't see it but commends the song.*

*Alas, 'tis plain what causes still his Fate:
What, what can a verse or note avail?
Birth, Fortune, are as hills of greatest height,
They overlook a lowly Dale.*

Johann Philipp Krieger - *Einsamkeit du Qual der Hertenzen*

*Einsamkeit, du Qual der Hertenzen
du verderbst mir alle Lust.
Will ich nur ein wenig schertzen,
finden sich die größten Schmertzen
in der abgezehrten Brust.*

*Einsamkeit, du Qual der Seelen
du betrübst mich biß in Todt;
deine Pein ist nicht zu zehlen
wolt ich sie auchgleich verhehlen
käm ich in die größte Noth.*

*Einsamkeit, du Qual der Hertenzen
halt mich doch nicht länger auf!
Sihst du nicht die Hertenzen schertzen
mit den schönsten Liebes-Kertzen?
laß dem Glücke seinen Lauff.*

Leonard Cohen - *Suzanne*

*Suzanne takes you down to her place near the river
You can hear the boats go by,
you can spend the night beside her
And you know that she's half-crazy
but that's why you want to be there*

*And she feeds you tea and oranges
that come all the way from China
And just when you meant to tell her
that you have no love to give her
Then she gets you on her wavelength
And she lets the river answer
that you've always been her lover*

*And you want to travel with her,
and you want to travel blind
And you know that she will trust you
For you've touched her perfect body with your mind*

*And Jesus was a sailor
when he walked upon the water
And he spent a long time watching
from his lonely wooden tower*

*And when he knew for certain
only drowning men could see him
He said 'all men will be sailors
then until the sea shall free them'*

*But he himself was broken,
long before the sky would open
Forsaken, almost human,
he sank beneath your wisdom like a stone*

*And you want to travel with him,
and you want to travel blind
And you think you maybe you'll trust him
For he's touched your perfect body with his mind*

*Now, Suzanne takes your hand
she leads you to the river
She's wearing rags and feathers
from Salvation Army counters*

*And the sun pours down like honey
on our lady of the harbor
And she shows you where to look
among the garbage and the flowers
There are heroes in the seaweed,
there are children in the morning
They are leaning out for love
and they will lean that way forever
While Suzanne holds her mirror*

*And you want to travel with her,
and you want to travel blind
And you know that you can trust her
For she's touched your perfect body with her mind*

Charles Tessier - Margarida (J'aime la diziane)

Margarita Margarita

Las, qu'abez bous a plorad?

L'on dict tout par baux la bille

Que bous en boulas allad

J'ayme la diziane la diziane la diziane,

J'ayme la diziane la tourelironfa

Ceux qui bous l'on dict la belle

Bous ont dict la Beritad

Les chevaux sont à l'estable

Tous sellat et tous bridat

J'ayme la diziane...

Et moy qui suis Gentil'homme

Suis tousjours esperonnad

Bous Bous dittes Gentil'homme

Bous ne l'abez pas monstrad. J'ayme la diziane..

Bous abez mon pucelage

Bous ne m'abez rien donna

Il fouilla dans sa boursetta

Cent escus luy a donnat

J'ayme la diziane...

Or tenez la jeune fille

Boisla pour bous maridad

A dieu la bille s'Amboise

Toute la noble assistad,

Et toutes ces jeunes filles

Celles que j'ay tant aymad

J'ayme la diziane...

HOLLAND BAROQUE

Hartelijk dank voor uw aanwezigheid

Meer Holland Baroque?

Bezoek een van onderstaande concerten:

Caravaggio en Europa

Maandag 7 maart, Utrecht, Centraal museum

Zondag 10 maart, Bergen, Ruïnekerk

Matthäus-passion o.l.v. Reinbert de Leeuw

Zaterdag 30 maart, Utrecht, TivoliVredenburg

(Dit concert is helaas uitverkocht)

Zondag 31 maart, Amsterdam, Muziekgebouw aan 't IJ

Maandag 1 april, Amsterdam, Muziekgebouw aan 't IJ

De cd's van Holland Baroque zijn na afloop van het concert te koop. U kunt zich ook inschrijven voor onze nieuwsbrief, zodat u over het nieuwe programma van 2019-2020 wordt geïnformeerd en onze nieuwe cd's.

Vriend worden van Holland Baroque?

Dat kan al vanaf 40 euro per jaar. We kunnen uw steun goed gebruiken. www.hollandbaroque.com

START VERKOOP NIEUWE SEIZOEN: 1 MAART

Holland Baroque, Internationale Toporkesten, Romantiek op Zondag, AVROTROS Vrijdagconcerten, Internationale Topensembles, Oude Muziek, Muziek en Literatuur, Filmconcerten, Klassiek in de Cloud, Familieconcerten, Sunday Afternoon Jazz, Nederlands Kamerkoor, Nederlandse Bachvereniging, Dutch Classical Talent, Minimal Music...

En nog veel meer!